

Teatru

Un manifest antirutinier

ASA s-ar cuveni subliniat remarcabilul spectacol cu piesa Copiii din stele, pe care l-am văzut recent la Constanța. Tînărul regizor Geo Berechet a demonstrat că o gândire clară și un veritabil simț artistic pot reda teatrului de păpuși autenticitatea, spontaneitatea, forța artistică pierdute de vreme îndelungată. Mai exact, să acest gen de artă se poată apropia surprinzător de mult de ceea ce se înțelege uneori prin teatru pur, în atît de necesarele elanuri quasi-topice ale teoreticienilor din ultimele decenii.

Vedem rareori reprezentatii în care realitatea locului și a faptului de artă este creată la fel de puternic, de emoționant și de semnificativ ca realitatea însăși. De la viguroase și sesizante hiperbole pur vizuale, întocmite și destrămate pe rînd printr-o savantă artă de a manevra grupul, pînă la lirismul gestului final al interpretului, totul în spectacolul lui

Geo Berechet e viu, proaspăt și impresionant. Ar trebui să insist mai cu seamă asupra surprizei și satisfacției spectatorului care se întîlneste cu o prezentă scenică întrutotul deosebită de cele obișnuite, cu o filă vie compusă din artistă și păpușa ei contopite în mod necesar, nu articulate hibrid.

Îmi place să văd în acest deosebit act de invenție artistice nu numai o realizare în sine, ci și prevestirea unei cariere de la care avem multe de așteptat. Ar trebui să relev de asemenea calitatea interpretării, a scenografiei și alte aspecte ale reprezentării. Mă tem că aș greși, fiindcă rostul acestor câteva rînduri m-ar sili să rezum ori să ignor detalii, nuanțe. Mi-am propus doar să semnalizez evenimentul artistic demn de a fi notat, subliniat. Demn de a fi cunoscut și aplaudat de cît mai mulți.

Ilie Păunescu

Valeria Seciu și Mihai Niculescu în Fanny de Bernard Shaw, premieră la Teatrul Național, sala Comedia. Regia: Mihai Berechet; scenografia: Dusan Ristic.

Fotografie de ION MICLEA

Primul turneu românesc în Danemarca

TREI actori: Ștefan Iordache, Ștefan Radof, Mihai Pruteanu, un regizor: Dinu Cernescu, doi saci mai mășori, o sferă demontabilă de fier, cu diametrul de aproape doi metri, și Aurica Oceana, șef mașinist, șef de lumină, șef de sunet etc., alcătuiesc trupa, decorul și recuzita unui spectacol care în decurs de un an a fost notat cu nota maximă în cadrul a două festivaluri europene — Nancy și Aarhus — a fost prezentat la Paris, Belgrad, Copenhaga, Odensee, Holstebro și Helsinki. Este vorba de spectacolul Teatrului „Nottara” din București. Cu piesele lui Ghelderode, Escorial și Cristofor Columb.

Turneul din Danemarca și Finlanda s-a încheiat acum câteva zile. Vraful de cronici entuziaste cu care s-au întors actorii în chip de trofeu confirmă odată în plus calitatea scolei românești de teatru, apreciată în atîtea rînduri dincolo de hotarele țării noastre.

„Zidul graiului necunoscut a fost străpuns — tulburătoare și emoționantă întîlnire cu teatrul românesc” se intitulază cronică apărută în 10 septembrie în ziarul Aarhus Stiftstidende, în care se spune, printre altele:

„Spectacolul nu a fost lipsit de acea dimensiune pe care i-o conferă cuvîntul. Cel trei actori, excelenți prin superba stăpînire a meșteșugului lor, au transmis în sală o multitudine de emoții, replicile putînd fi interpretate drept un acompaniament muzical, o subliniere sau un factor scenic suplimentar. Ștefan Radof s-a dovedit un actor de asemenea talie încît ne-a făcut să înțelegem visurile lui Columb... desfășurarea neromantică a expediției sale și dezamăgirea eroului întors într-o țară care n-are nevoie de eroi... Confruntarea dintre Ștefan Radof în rolul măscăriciului și Ștefan Iordache, în cel al regelui (Escorial, n.n.) a fost strălucită. Acuma stîm că România are actori desăvîrșiți. Știm de asemenea că are regi-zori originali și străluciți.”

Cronicarul ziarului danez Demokraten scrie: „Teatrul C. I. Nottara din București îi joacă pe Ghelderode într-o manieră atît de fascinantă, încît la sfîrșitul spectacolului te simți epuizat de emoția ce ți-a fost dată de jocul actorilor și pricepera regizorului. Interpretii se mișcă printre streanguri groase, lanțuri de fier, auzim muzică electronică, nu vedem nici un decor, ci mai degrabă niște abstracțiuni prinziind viață sub efecte de lumină. Cel trei actori — dar mai cu seamă Ștefan Iordache — radiază o asemenea forță încît dificultățile de ordin lingvistic dispar... Dinu Cernescu este un foarte mare regizor, care și plasează ținta foarte sus și o atinge.”

În Jylland Posten, cronică a apărut vineri 11 septembrie și începe astfel: „Romantică și îndepărtată Românie, aici la noi avem doar cunoștințe disparate despre tine... Iată însă că s-a ridicat cortina: trei actori români, o scenă goală, o mare economie de recuzită, niște sunete impresionante imprimare pe bandă de magnetofon. Doar atît. Dar din atît s-a născut în mintea noastră imaginea unei țări de vis. Doar atît și România a devenit pentru noi o noțiune concretă.” Mai departe, cronicarul — și este de subliniat că Jens Kruse este unul dintre cei mai temuți din țară — compară trupa Teatrului Nottara cu cea a Teatrului Odin din Holstebro, mîndria iubitorilor de teatru din Danemarca: „Teatru nu se joacă numai la Holstebro, de la teatrul din București se pot învîta lucruri foarte importante.”

Actorii români au jurat apoi trei spectacole la Copenhaga, pe scena Teatrului Boldhus, iar cronicarii de aici s-au arătat cel puțin la fel de entuziaști ca și cei de la festival. Astfel, cronicarul ziarului B. T. — un fel de Jean Jacques Gauthier danez — scrie: „Cel trei actori purtînd mășori negre au dat un spectacol plin de forță dramatică, jucid pe scîndurii goale, cu publicul înghesuit în jurul spațiului scenic. În Escorial jocul lor a fost încărcat de tensiune și vigoare iar ei, atît de contopiți cu rolurile lor, încît pe înctul scena parcă s-a lărgit, publicul s-a îndepărtat, iar în încăperea n-au rămas decît ei trei încrețați între moarte și dragoste. Am avut senzația de a asista la cea mai veche

Dana Crivăț

„Teatrul” nr. 9

APĂRUT odată cu deschiderea stagiunii, o bună parte a numărului e consacrat acestui eveniment. După editorial și după articolul Ilenei Popovici „Repertoriul în ajunul stagiunii”, zece actori (Gilda Marinescu, Toma Caragiu, Dana Comnea, Gh. Cozori, Tudorel Popa, Csiki Andras, Viorica Parkas, Ștefan Tapalaga, Teofil Vilcu, Tudor Gheorghe) răspund, sub titlul „Actori despre repertoriu”, întrebărilor revistei. De remarcat faptul că și în acest an, ca și anul trecut (cînd a fost publicat o anchetă similară), majoritatea actorilor chestionați nu au fost în măsură să răspundă cu precizie ce roluri vor juca. Sămarul mai include un articol al lui Radu Beligan intitulat „Autonomia artii spectacolului”, un altul, „Modernizarea învățămîntului artistic” aparținînd lui George Dem. Loghin, o evocare a personalității regretatului Ștefan Ciobărașu și un „portret în oglindă” al Ilenei Predescu. Ca de obicei, paginile rezervate filmului sînt semnate de Miron Radu Paraschivescu și D. I. Suciuanu. Textul dramatic publicat în acest număr este „Un tron pentru Goace” de Gheorghe Vlad.

AU CUVÎNTUL DRAMATURGII

AUREL BARANGA: „Teatrul unei epoci se definește prin spiritul ei”

prezentă și populară sau, dimpotrivă, de experiment, ci dacă spectacolul e bun sau prost. Cu privire la implicația textului dramatic în această înextricabilă controversă, impresia mea este următoarea: din orice text se poate face un spectacol popular sau, din contră, unul de experiment. Totul stă în mîna regizorului. La Paris, anul trecut, din Rabelais, rafinatul Jean-Louis Barault a făcut un spectacol experimental, de o violență și amplă viziune populară.

— Intr-o anchetă, Luceafărul a solicitat părerea criticilor și scriitorilor asupra deceniului literar '60-'70. Dv. cum ați caracteriza deceniul dramatic '60-'70? În altă discuție referitoare la perspectiva repertorială a stagiunii 1970-1971 se făcea sugestia relutării unor valoroase texte dramatice mai vechi. Problema mi se pare deosebit de interesantă. Cum credeți că vor fi apreciate azi aceste texte și în ce măsură există posibilitatea revalorificării lor?

— Am mai afirmat-o și cu un alt prilej: sînt allergic la periodizările literare. Ce înseamnă un deceniu literar viața unei literaturi? Dar dacă sînt silit să le accept, atunci sînt obligat să recunosc că în dramaturgie lucrurile nu stau altfel decît în celelalte genuri literare. Deceniul 1960-1970 e continuarea firească a deceniului anterior, tributar în rîndul său anilor care l-au premers. Poate fi conceput Nichita Stănescu fără Labis? Ar fi fost scris romanul *Animale bolnave* fără preexistența *Descuț-ului*? Această filiație se observă și în dramaturgie. Nu cred că teatrul lui D. R. Popescu ar fi fost cu puțință fără literatura dramatică a deceniului care l-a anticipat. Oricît ar părea metafora de gongorică: arta rămîne un lanț al lampadoforilor. Cu privire la piesele scrise între anii 1946 și 1960, ca să fi-xez și eu niște repere arbitrare, cred că multe din lucrările respective poartă o încărcătură de emoții genuine, care le pot face foarte interesante pentru generațiile tinere. Dacă

re-descoperim — și e bine c-o facem — cutare farsă medievală, la al cărei farmec plin de candoare ne arătam sensibili, de ce să ignorăm niște piese care, dincolo de atîtea explicabile carente, aduc un univers de preocupări, întrebări, frămîntări, controverse, zboruri sau soluții, proprii unei epoci devenită Istorie? Am recitit cîteva piese din epoca respectivă și se întîmplă un fapt straniu: ceea ce acum cîțiva ani mi se părea a constitui o limită, încep să devină, odată cu patina vremii, calitatea lor. Cred că o reprezentare a acestor lucrări, privite critic, poate conduce la spectacole pasionante.

Aurel Bădescu

Teatrul de Stat Tirgu Mureș

Secția română
anunță
CONCURS
pentru ocuparea a 8 posturi de actori și actrițe

Concursul va avea loc la sediul teatrului, în Palatul culturii din Tg. Mureș, în ziua de luni, 19 octombrie 1970, ora 10.

Se pot prezenta numai actori calificați și încadrați într-un teatru profesionist.

Cerererile, însoțite de memoriul de activitate, se vor depune la secretariatul teatrului pînă în ziua concursului.

Teatrul Liric Constanța

Anunță:
CONCURS
pentru ocuparea posturilor vacante:

— 1 post bariton dramatic	clasa prof.	II
— 1 post maestru corepetitor	„ „	I
— 1 post flaut șef partidă	„ „	I
— 1 post flaut, picolo	„ „	II
— 1 post vioara I șef partidă	„ „	I
— 2 posturi vioara I	„ „	III
— 1 post vioara II șef partidă	„ „	I

Concursul va avea loc duminică 11 octombrie 1970, ora 10, în sala Teatrului din Constanța.

BELGRAD, B. I. T. E. F. — 4

ÎN ACEST FESTIVAL NU S-A RÎS

A DOUA parte a B.I.T.E.F. a debutat cu un extraordinar Ivanov de Cehov, montat la Teatrul „Za branou” de către Otomar Krejca. Spectacolul era construit cu finețea și complexitatea unei simfonii („valoare și contrapunct” a fost, de altfel, subiectul conferinței ținute de regizor pe marginea spectacolului) în care fiecare figurant — întreaga distribuție era tot timpul prezentă în scenă — executa o partitură complicată organizată cu o minuțiozitate de filigran, înclîpuind destine perfect conturate și individualizate. Lumea crepusculară a echivocului Ivanov avea, în spectacol, accentuate tragice nebănuite.

Philoktet (de Heiner Müller, regia Hans Lietzau, „Deutsches Schauspielhaus” din Hamburg) și Antigona (de Peter Fulton, regia Nancy Meckler, cu „Freehold Theater”, Londra) au fost cele mai explicite momente de tratare modernă a clasicii din acest festival. Sofocle în ambele spectacole, era reluat doar ca pretext de fabulație. În Philoktet, motivul antic a fost folosit pentru a ilustra procesul copurii fineretului a drogării lui cu ajutorul lozincilor demaocle. Neoptolemus candidul Neoptolemus ajunge să-l ucidă pe Philoktet — îndemnat de Ulise — în numele patriotismului, progresului, umanității. Dar crima rămîne crimă, iar Neoptolemus va deveni un nou Ulise, viciat, corupt. Antigona răstoarnă cu totul neașteptat premisele și concluziile tragediei clasice. Piesa devine un pretext pentru a spune, cu durere, „Iată ce este omul”, „Iată ce se poate face în numele dragostei”. Din nou, crima, crima este prezentă și hidoasă (chiar comisă de Antigona în numele dragostei), crima este condamnată cu un patos de tribună.

Voi încheia șirul spectacolelor „de excepție”, cu straniu spectacol al lui Bergman cu Visul lui Strindberg. În interpretarea Teatrului „Kungliga Dramatiska Teater” din Stockholm. Un spectacol clădit, la fel de clădit ca și piesa — povestea unei fete venite din cer, care încearcă să înteleagă și să trăiască bucuriile și nenorocirile lumii — în care rezizorul de film Ingmar Bergman nu s-a desmîntat cîtuși de puțin. A elasi amestec de naturalism și suprarealism, a elasi cult pentru situațiile confuze, pentru simbolurile complicate, acești melancolici resemnări în fata vicisitudinilor umane. Mi s-a părut că a acest spectacol

s-a declanșat cea mai caldă reacție a publicului. Nu știu exact dacă, în primul rînd, meritul era al lui Strindberg sau al lui Bergman; probabil că tocmai întîlnirea acestor spirite neliniștite a născut miracolul spectacolului.

În comparație cu aceste mari puncte de reper ale festivalului (Ivanov, Philoktet, Antigona, Visul), prezența ghoslavă n-a fost concludentă. Un Arrabal — Grădina delicioasă — prezentat de teatrul „Kripta 70” din Split, nu a fost decît o încercare eşuată de a fi modern cu tot dinadinsul. Masina infernală de Cocteau („Teatrul de dramă” din Belgrad) — un spectacol bun, dar cu nimic neobișnuit — poate doar prin faptul că Sfîngul era imaginat de o femeie goală. În fine, Kaspar, de Peter Handke unul din autorii cei mai controversați ai avangardei contemporane, prezentat de Teatrul ITD din Zagreb, nu a atesat decît virtuozitatea autorului principal — Izica Vidovic — într-o montare care se repetă la înfinit după primele zece minute.

O decepție a fost și Planchon, Bérénice, de Racine, în interpretarea Teatrului de la Cité din Villeurbanne și în regia fostului „copil teribil” Roger

Planchon, a fost un spectacol cumințit, absolut clasic, în care singura derogare de la regulă era scenografia (semnată de René Allio), ce muta acțiunea din Roma lui Titus în Versailles-ul secolului al 18-lea. În rest, un Planchon-actor cabotin o trupă medică, din care se detașau Bérénice — Francine Bergé, „Drama destrămată unui cuplu”, ar fi vrut să-și substituie Planchon spectacolul...

La ora cînd transmit, se afirmă că premiile acordate la B.I.T.E.F.-4 vor fi următoarele:

Marele Premiu — Visul (regia Ingmar Bergman).

Premiul pentru experiment — Philoktet (Hans Lietzau).

Un palmares echitabil din care lipsesc însă Ivanov și Antigona.

Dinu Kivu

30 septembrie 1970

P.S. În acest festival, aproape fără excepție nu s-a rîs în nici un moment (într-un spectacol-olele nu mai apropiate de acest termen poate fi scotită Leonce și Lena!).